

Hesper D. e. 9

V. C. 13

K

Gesch. et Geogr.
2 A. III. X⁴¹⁶

2. D. B. V.

DE

EMINENTIORIBVS DV-
CATVS DVCVMQVE LO-
THARINGIAE PRAE-
ROGATIVIS

DISSERTATIO IVRIS PVBLICI

SERENISSIMO AC CELSISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,
D O M I N O

FRANCISCO STEPHANO,
DVCI LOTHARINGIAE, MARCHISO, DVCI CALA-
BRIAE, BARRI, ET GELDRIAE, MARCHIONI PONTAMV-
SONI ET NOMENII, COMITI PROVINCIAE, VALDE-
MONTII, BLAMONTII, ZVTPHANIAE, SAHR-
VERDAE ET SALMIAE.

PRINCIPI LONGE CLEMENTISSIMO, CONSECRATA,

ET

PRAESIDE

RECTORE MAGNIFICO,

IO. GOTTL. HEINECCIO, IC.

REG. MAI. PRVSS. CONSILIAR. INT. ET
PROF. P. ORD.

PATRONO AC PRAECEPTORE SVO, OMNI PIETATE ET
OBSERVANTIA COLENDO,

IN ILLVSTRI VIADRINA

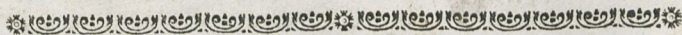
D. MARTII MDCCXXXII.

H. L. Q. C.

PUBLICAE DISQVISITIONI PROPOSITA

A

CHRISTIANO HENRICO ENGELKEN, J. V. C.

FRANCOF. AD VIADR. Typis SIGISMUNDI GABRIEL. ALEX.

DE
EMMENTORIBVS DV
CATVS DVCVMOVE LO
THARINGIAE PRAB
ROGATIVS
DIREKTIO IVS PIVM
SERVITIO ACCISSIMO PRIMO AD DOMINO
D O M I N O
FRANCISCO STEPHANO
DVO LOBENZIAE MARCHIO DVCI CAL
CARE ET CETERIS MARCHIO TONANT
SOD ET POCHE COMITIS PRIMO VALIS
MONTI BLANCO AVIENNE SANE
VERDIA ET SARRAE
PRIMO IUNCE CANTISSIMO, CONSERVATA
ET
FRANCISCO
RECTORE MAGNifico
IO. GOTTE HEINRICHIO, IC
LEG. MARITVS CONSULAE MIT ET
FRANCO
RATON AD PRANCOLO STO. OMBERT ET ET
OBERVANTIA LOBLO
IN ELVESTI VITRINA
D VITRINA
FVREKAT DROSTON PRANCOLO
CHRISTIANO HENRICO ENGELKEN, V. G.
O RANCOLO
TANCOLO AD PRANCOLO VITRINA

SERENISSIMO AC CELSISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,
DOMINO
FRANCISCO
STEPHANO,
DVCI **LOTHARINGÆ,**
MARCHISO,
DVCI **CALABRIÆ, BARRI ET GELDRIÆ,**
MARCHIONI **PONTAMVSSONI ET NOMENII, COMITI**
PROVINCIAE, VALDEMONTII, BLAMONTII
ZVTPHANIAE, SAARVERDÆ
ET **SALMIAE,**
RELIQVA

PRINCIPI LONGE CLEMENTISSIMO,

EELICITATEM PERENNEM!

SERENISSIME AC CELSISSIME
PRINCEPS,
DOMINE LONGE CLEMENTISSIME.

N incredibili hac letitia, quam ex aduentu
TVO exoptatissimo, tamquam exortu auspica-
tissimi sideris, Musæ Viadrinæ per-
cipiunt, ac præferunt apertissime; in
me quoq; exardescit iam dudum conce-
pta pietas, nec imperare sibi ullo mo-
do potest, quin plaudentium & con-
gratulantium choro immisceatur.
Circumspicienti autem, qua potissi-
mum

mum ratione sensui huic tam fla-
granti ac religioso satis liceret face-
re, atque adeo eundem utcumq; CEL-
SITVDINI TVAE probare, nihil mihi ac-
comodatius visum est, quam ut, prin-
cipalem adorans purpuram, ad pul-
vinar TVVM publice votiuam hanc
tabulam appenderem, simulque Dis-
sertationem, quam vides, arido licet
pumice in hac temporis angustia ex-
politam, TIBI demississime consecra-
rem: quam si fronte TVA, hoc est sere-
na, excipere haut dedignaberis, me
quidem omnia consequutum esse, &
pietatis meae fructum cepisse uberr-
imum, dum viuam, existimabo. DEVS
O. M. faxit, ut in perpetuum floreas o-
mni

*mni felicitate & gloria, & quam diu-
tissime superstes, laudes, quibus de-
missus ad seruile obsequium populus
Rom. Traianum suum prosequutus
est, non modo ex æques, sed & virtute
rerumq; gestarum magnitudine su-
peres, TEque, Traiano meliorem,
quin amorem deliciarumq; generis hu-
mani, omnes moratiores populi in-
corrupta fide venerentur. Ita
voueo, votique me mei conuinci atq;
damnari ex animi sententia cupio*

REGIAE CELSITVDINI
TVAE

MVLTO DEVOTISSIMVS
CHRIST. HENR. ENGELKEN.

DE
EMINENTIORIBVS DVCATVS
ET DVCVM LOTHARINGIAE
PRAEROGATIVIS
EXERCITATIO IVRIS PVBLICI.

ΣΤΟΨΙΣ

§. I. *O*ccasio differendi & instituti ratio. §. II. *Lotharingia*
veteris magnitudo & nominis ratio. §. III. *Fuit*
olim regnum. §. IV. *Et quidem sui iuris, nisi sub Zuentebol-*
do Rege. §. V. *Ducatus, ex regnis nati, variis gauisi sunt*
prerogatiuis, in primis quod palatius regis illustrati sunt
Elegans obseruatio Speculatoris Saxonici de Comitibus pa-
latinis, in Dusatibus, qui ex regnis nati sunt. §. VI.
Talis & Lotharingia. §. VII. *Quia ibi sedes regni pri-*
maria, Aquisgranum. §. VIII. *In Lotharingia non*
solum Comes palatinus prouincialis; §. IX. *Sed & Co-*
mes palatinus Imperii. §. X. *Cur hic palatinatus interiecto*
tempore ad superiorem Rhenum migrarit? §. XI. *Magna Lo-*
tharingorum in Rege Germanorum eligendo auctoritas. §. XII.
Duces Lotharingia aliquando archiofficio in coronationibus
Imperatorum functi sunt. §. XIII. *Lotharingia aliquando Archi-*
ducatus. §. XIV. *Postea inde nati duo ducatus potentissi-*
mi. §. XV. *Inferior Lotharingia iterum in varios ducatus*
abiit.

abiiit, eosque opulentissimos. §. XVI. Cur Dux Brabantia Lotharingia nomen adfectarit? §. XVII. Itemque cur aliquando ius gladium in Imperatorum coronationibus præferendi sibi vindicarit? §. XVIII. Lotharingia superioris seu Mosellanae prærogatiua. §. XIX. Nexus eius cum imperio & formula. §. XX. Eius hodierni tituli & insignia honoris. §. XXI. Titulus Regia celsitudinis. §. XXII. Familie Lotharingicae splendor. XXIII. Ea eiusdem cum Habsburgica originis. §. XXIV. Viriusque gentis felicitas in vindicanda vetere Lotharingia. §. XXV. Conclusio dissertationis cum voto pro domo potentissima concepta.

§. I.

Vm alia Principum Romanorum gesta, tum & itinera eorundem & profectiones, in veteribus numis exprimi, æternitati que consecrari consueuisse, neminem, istarum rerum non plane incuriosum, ignorare arbitramur. Nihil enim in monumentis istis animaduertimus frequentius, quam PROPECTIO-NES & ADVENTVS AVGG. (a) quarum vna in Septimii Seueri Imp. numo elegantissimo apud HARDVINVM (b) ἐμφασμῶς PROPECTIO AVGG. FELIX vocatur, non quod felicibus auspiciis suscepta peractaque sit, (id enim commune plebi cum summis principibus esset,) sed quod bonum Principem, quaqua vorsum procedit, felicitatem lætitiâque publicam, veluti comites trahere, existimarent.

Ex-

(a) Ez. Spanhem. de præf. & usu numism. Diff. XIII. p. 620. Tomo II. (b) Harduin. Op. Select. p. 800.

Experimentum eius rei adhuc cepit cultior Europa, qua illam Princeps celsissimus potentissimusque, Dominus FRANCISCVS STEPHANVS, *Dux Lotharingiae, Marchifus, Dux Calabriae, Barri & Geldriae, Marchio Pontamussi, & Nomenii, Comes Prouinciae, Valdemontii, Blamontii, Zutphaniae, Saarwerdae & Salmiae*, auspiciatissimo itinere peragrauit. Quaque enim proficiscentem, tot bonorum plausus, adclamationes ac vota exceperunt, vt iure nobis repetere posse videamur, quæ de Traiani aduentu dixit PLINIVS: *(c) Non aetas quemquam, non valetudo, non sexus, retardauit, quo minus oculos insolito spectaculo implet. Illum paruuli noscere, ostentare iuuenes, mirari senes, ægri quoque, neglecto medentium imperio, ad conspectum eius, quasi ad salutem sanitatemque proropere.* Quum vero publicæ huius lætitiæ, insigni factorum clementia, hanc Viadrinam quoque participem fore, rumor nunciarit: fieri profecto non potuit, quin exoptatissimus maximi Principis aduentus musas etiam nostras, non modo ad concipienda vota, sed & ad contemplandam LOTHARINGIAM, quæ grande illud cæli depositum orbi dedit, excitaret. Natæ inde nobis sunt meditationes de potentissimorum LOTHARINGIAE DVCVM ipsiusque illius DVCATVS PRAEROGATIVIS, quas quidem eo minus premendas duximus, quo magis iurisprudentiæ publicæ studiosis cognitum perspectumque esse oportet, quantum momenti in rep. Germanica semper traxerit Lotharingia, quantumque ipsius Lotharingiæ interfit, indiuisum ac perpetuum perseverare fœdus cum Imperio Romano Germanico, quod inter vtrumque regnum

A 3

iam

(c) Plin. Panegy. Cap. XXII.

iam inde ab antiquissimis temporibus felicissimis auspiciis coaluit, & in posterum, quod auguramur, magis arctiusque indies coalescet.

§. II.

Traetum illum terrarum amplissimum, qui a Vogesi saltibus inter Rhenum, Mosam, Scaldim ad oceanum vsque porrigitur, LOTHARINGIAE nomen a Lothario II. Rege Francorum, Lotharii I. Imp. filio, accepisse, arbitramur. Salm id multo probabilius videtur, quam quod REGINO PRUMIENSIS, (a) MARIANVS SCOTVS, (b) SIGEBERTVS GEMBLACENSIS, (c) OTTO FRISINGENSIS, (d) & ex recentioribus plerique tradiderunt, vocabuli istius originem a Lothario I. Imp. esse repetendam. Hic enim praeter Italiam, illumque, quem paullo ante definiuimus, terrarum tractum, etiam prouincias vltra Vogesum, inter Rhenum, Vrsam, Rhodanum & Ararin, praeter paucas ciuitates transrhenanas, quas Ludouicus Germanicus Rex vini caussa exemerat, vasto imperio complexus est, (e) quae quidem prouinciae vltra Vogesum Lotharingiae nomen nunquam tulerunt, sed separatas ab illo regno rationes habuerunt. Verum enim vero, diuiso inter Lotharii istius Imp. filios paterno imperio, & Ludouico, natu maximo Italia cum Augusta dignitate potito, Carolo autem Galliam Narbonensem, tanquam pa-

- (a) Regino Prumiens. in *Annal. ad ann. DCCCXLII.* (b) Marian. Scot. *ad eumd. ann.* (c) Sigebert Gemblac. in *Chron. ad eumd. ann.* (d) Otto Frising. in *Chron. Lib. V. Cap. XXXIV.* (e) *Annal. Bertinian. ad ann. DCCCXLIII.* Regino Prum. *ad ann. DCCCXLII.* Sigebert. Gembl. *ibid.*

DVCVM LOTHARINGIAE PRAEROGATIVIS.

ternam hereditatem, cernente, reliqua illa pars, quam supra suis limitibus definiuimus, Lothario II. Regi cessit, ab eoque tempore Lotharingiae nomen ei constantissime hæsit, (f) quum prouinciæ, quas Carolus tenuerat, Prouinciæ, Burgundiæ, regni que Arelatensis vocabulis a Lotharingia in eius æui monumentis discernantur. (g)

§. III

Vt cumque se res habeat, vel ex his iam factis intelligitur, LOTHARINGIAE ducatum, qui vetus nomen hodiernum retinet, olim non Ducatum, sed REGNUM fuisse, adeoque inter principes Imperii prouincias censendum esse. Neque enim tantum sub utroque Lothario per annos viginti septem eam dignitatem retinuit, verum etiam, exstincta illa stirpe, & Lotharingia sensim iuris Germanici facta, constans Lotharingis mansit illius memoria. Arnulfus sane Imp. qui Lotharingiam cum reliqua Germania a Carolo Crasso patruo, non tam iure hereditario, quam Principum suffragiis, acceperat, ei præfecit Zuenteboldum filium, & quidem non Ducem, ceu existimauit TOELNERVS, (a) sed Regem, (b) quippe quod nomen ille sibi in diplomatibus, quæ apud GVIL. HEDAM, (c) AVB. MIRAËVM, (d) aliosque leguntur, vbique adscript.

Quin

- (f) *Annal. Metens. ad ann. DCCCLV.* (g) Sim. Fridr. Hahn. *de iust. Burgundici noui vel Arelat. regni limitib. Hal. MDCCXVI. in 40.* (a) Toelner. *in Histor. Palat. Cap. II. p. 22.* (b) *Annal. Metens. ad ann. DCCCXCIV. Marian. Scot. ad eumd. ann. Otto Frisingens. Chron. Lib. VI. Cap. XII.* (c) Gu. Heda *de Episc. Vltiraject. p. 63.* (d) Aub. Mir. *in Dipl. Belg. Cap. XV. & XVI. Donat. Belg. cap. XV. Noris. Eccl. Belg. cap. XXXI.*

Quin & posteaquam gens Carolingica in Germania penitus defecerat, Lotharingia, sub regni nomine Germaniæ vnita, in vnum cum hac systema ita coaluit, ut sæpenumero regnum vocaretur cum ab ipsis Lotharingis, tum in titulis Imperatorum Regumque Germaniæ. Exemplo esse potest diploma Adelberonis, Episcopi Metensis, quod CHIFFLETIUS (e) ex chartulario Gorizenfi extulit, in quo sub finem legitur: *Actum Metis publice, sub die XVII. Kal. Ian. anno ab incarnatione Domini nostri CMXXXIII. regni autem gloriosissimi Regis in REGNO LOTHARIENSI VIII.* Et hæc quidem tabulæ sub Henrico I. Germaniæ Rege scriptæ sunt, quum iam ab anno eræ Christianæ DCCCCXXVI. Lotharingia in Germanici imperii corpus coaluisset per pactum Bonnense, quod post DVCHESNIVM (f) & MIRAËVM (g) STEPH. BALVZIVS (h) & SCHATENIVS (i) ediderunt. Successor Henrici, Otto M. in diplomatibus quibusdam ab iisdem CHIFFLETIO & (k) AVB. MIRAËO, (l) editis, ipse se REGEM LOTHARIENSIVM & *Francigenum* vocat, quum iam Lotharingia a Ducibus regeretur. Rarius equidem eo titulo vsus esse Ottonem, facile largimur iurisconsulto eximio, IO. NIC. HERTIO. (m) nec negabimus

(e) Chifflet. in Comment. Lotharing. p. 9. (f) Du Chesne Tom. II. p. 587. (g) Miræ. Donat. piar. Cap. XXIII. (h) Baluz. Capitular. Reg. Franc. Tom. II. p. 299. (i) Schäten. Annal. Paderb. Lib. III. p. 255. Tomo I. (k) Chifflet. in Comment. Lotharing. p. 9. (l) Aub. Mir. Diplom. Belg. lib. I. Cap. XVII. & Donat. piar. Cap. XXXII. (m) Hert. Dist. de fide Diplom. Imp. & Reg. Germ. Sect. I. § XI. p. 606.

gabimus plane, in successorum diplomatibus tale quid adhuc non esse obseruatum: at ipsa tamen Lotharingia ex eo quoque tempore REGNI titulum satis diu retinuit. Nam & Otto II. Imp. in charta Gorzensi apud CHIFFLETIVM (n) meminuit *praedii quod Imperator ille habuerit in REGNO LOTHARIENSI.* Ex quibus recte colligit vir consultissimus, GABR. SCHWEDERVS, (o) terras istas *primum saeculo IX sub nomine regni Lotharingiae Regno Germaniae accessisse. postea vero saeculo XI. quo sensim titulus ille regni exoleuerit, in unum cum Germania corpus magis magisque concreuisse.*

§. IV.

Disceptatum aliquando meminimus, siue iuris hoc regnum fuerit, an alii, siue Neuftrico, siue Germanico, clientelari nexu adstrictum? Sed nescio an ad Domitianas, quas iurisconsulti vocant, quaestiones totum isthoc *σκέμμα* pertineat. Sub Lothario I. Imp. regnum istud nemini alii mortalium, quam Domino illi suo, obnoxium fuisse, facile largientur, quotquot rerum Francicarum non plane sunt ignarit. Quam enim rationem comminisci posses, cur fratris primogeniti, Augusta dignitate ornati, & Italiae opibus subnixi, portio hereditaria vel Carolo Caluo, fratrum natu minimo, vel Ludouico Germanico, obnoxia esse debuerit? Nec quidquam mutatum dixeris, quum postea inter Ludouicum II. Imp. Lotharium & Carolum, fratres, familiae erciscundae ageretur. In conuentu enim Marsnensi apud AVB.

B. MI.

(n) Chifflet in Comment. Lothar. *ibid.* Add. Wibert. in vita Leonis P. P. IX Cap. XIV. & *Gesta Pontif. Cenom.* apud Mabillon *Analec. Tom. III. p. 301.* (o) Schweder *Introd. ad Jus publ. Rom. Germ. Part. gener. Cap. IV. §. XXII. p. 81.*

MIRAEVM (a) iam prouifum fuerat, *vt regum filiis legitimam hereditatem regni secundum definitas praesenti tempore portiones post eos retinerent.* Quod intelligi aliter non potest, quam illos eodem in suis regnis iure uisuros, quo ufi antea sint eorum parentes. At illos summo iure regnis suis imperasse, iam obseruauit NITHARDVS, (b) Caroli M. ex Bertha filia nepos, & iuris publici eorum temporum peritissimus. Quamuis enim initio Lotharius Imp. in reliquorum fratrum regna imperium aliquod seu dominium directum adfectaret, ac proinde ANNALES PITHOEANI (c) eum *μωραρχίαν* molitum esse, obseruent: aduersum tamen ei tenuere fratres, eorumque fideles, dominis suis, teste HINC MARO REMENSI, (d) in memoriam reuocantes, *eos Lotharii fratres esse, & sacramento regnum inter illos diuisum, & illos nec genere, nec potestate, Lothario esse inferiores.* Quibus excitati fratres libertatem suam tanta uirtute tuebantur, ut magnis ausibus excideret Lotharius, fratribusque, ut NITHARDVS memoriae prodidit, optionem concederet, ut aut praecipui quidquam sibi propter nomen Imperatoris, & propter dignitatem Imperii, quam auus regno Francorum adiecerit, aut si id nolent, tertiam tantummodo partem totius sibi concederent, *regeretque* QVISQVE ILLORVM PORTIONEM REGNI SUI, PROVT MELIUS posset. Haecenus itaque *διοντίδου* nullique alii obnoxium fuit Lotharingiae regnum. Et quamuis exstincta Lotharii stirpe, aliquamdiu inter Germanorum & Franco-

(a) Aub. Mir. Dipl. Belg. Lib. I. Cap. XVII. (b) Nithard. Lib. IV. (c) Annal. Pithocani p. 38. (d) Hincmar. Remens. Epist. l. Cap. IV.

rum occidentalium consilia fluctuaret: Germaniæ tamen vnita, non iure supremi imperii excidit, sed cum regno Germaniæ in vnum veluti corpus coa-
luit, adeo vt iam vtrumque regnum pro vno cen-
seatur, eiusque ordines cum magnæ Germaniæ or-
dinibus in iisdem comitiis congressi, in commune
consultant. Illud tamen negare nolim, quod iam ab
aliis (e) est obseruatum, Zuenteboldum a patre Ar-
nulfio Lotharingico regno præfectum, non suis
auspiciis ita imperasse, vt omnia suo arbitrio ege-
rit, sed Germaniæ maiestatem comiter venerari de-
buisse, quamuis non admodum diuturnum fuerit
intercalare illud Zuenteboldi imperium.

§. V.

Lotharingiæ ex eo, quod olim regni *ἀξίωμα* ha-
buerit, non parum prærogatiuæ accessisse, nemo
dubitauerit. Constat enim inter omnes, qui in iu-
risprudentiæ publicæ origines paullo accuratius in-
quirunt, prouincias illas Germaniæ, quæ olim sub
Francis regnatæ sunt, reliquis omnibus dignitate
præcelluisse. Id quod vel inde patet, quod solæ
illæ prouinciæ palatiis regiis locum præbuere, fu-
osque retinere comites Palatinos, qui ibi vice Im-
peratoris vel Regis Germaniæ ius dicerent. Ex-
stant passim in SPECVLO SAXONICO præclara
iuris publici Germanici vetustioris vestigia, quæ
tantum abest, vt tam acri censura omnia perstringi
atque explodi debuerint a viro, quem paullo ante
laudauimus, doctissimo, (a) vt dignissima aliis ple-
raque

B 2

(e) Ludewig. *Singular. iur. publ. Romano Germ. Prafat.*
p. 86. (a) Dn. a. Ludewig. *ibid.* §. VIII. p. 48.

raque videantur, quæ maiore cura illustrentur ab eruditis. (b) Inter hæc postremi generis *ἐμβληματικὰ* nescio an non primo loco ponendum sit, quod SPECVLATOR ille (c) de prouinciis Germaniæ, quæ ex regnis natæ sint, scribit: In Deutschen Landen hat jedes Land seinen Pfaltz Grafen. Sachsen hat einen/ Bayren hat einen/ Francken hat einen/ Schwaben hat einen. Diese vier Lande waren hievor alle Königreiche. Ex eo ergo, quod regna fuerint hæc prouinciæ, rationem reddit, cur cuique comes palatinus aliquis iuris dicundi causa præfectus fuerit. In singulis enim regnis plura erant palatia, quæ singulari industria recensuit IO. MABILLONIVS. (d) Palatiis vero Comites palatini præerant ex moribus veterum Francorum. (e) Hinc in Saxonia, quæ sub Ludouico iuniore, Ludouici Germanici filio, æque ac Franconia regni formam induerat, florere Comites Palatini Saxonæ, quorum iam sub Ottone III. Imp. meminit DITMARVS MERSEBURGENSIS. (f) Nec ignotum est, palatinum illum, primum penes Comites Wetinenses, hinc penes Gozenceses & Sommerfenburgenses, postremo penes Landgrauios Thuringiæ, Ducesque Saxonæ tum Anhaltinæ, tum Misnicæ stirpis, fuisse, & penes hos quidem etiamnum esse, quamuis illum ex consulta ratione in insignibus, quam in titulorum

serie
 (b) Thomas Delin. *Hist. Iur.* §. 109. Nec aliter philosophantur Schilterus, Hertius, Beyerus, Guindlingius, quorum loca omnia adferre, superuacuum foret (c) *lus prouinc. Sax. Lib. III. Art. LIII. §. 1.* (d) Mabillon. *de Re diplom. Libro IV. tomo.* (e) Hincmar. *Epist. III. Cap. XXXI.* (f) Ditmar. *Merseb. Lib. V. p. 352. edit. Leibnit.*

serie, exprimere malint. (g) Ita & Alamannia, quum sub Carolo Crasso regnum fuerit, Comites Palatinos habuit, qui Tubingæ sedem sibi constituerant, quorumque chartæ veteres & annales passim meminert. (h) Nec minus celebres sunt Comites palatini Bauariæ, quorum primum Arnulphum, Arnulphi mali filium, fuisse, ex ROTGERO (i) ostendit NIC. HIER. GVNDLINGIVS. (k) De Franconia denique quum paullo post idem demonstrandum sit: vera profecto ac solidissima est SPECVLATORIS SAXONICI obseruatio, prouincias omnes, quæ ex regnis in ducatus fuerint commutatae, suos palatinatus habuisse. Saltim tales haut reperias in prouinciis reliquis, quæ quantumuis postea ad summum dignitatis Regiæ vel Ducalis fastigium adspirarint, Caroli M. tamen posteris, tanquam regna, nunquam subfuerunt. Nam nec Bohemicæ nec reliquæ Venedicæ prouinciæ Comites palatinos habuerunt; vel, si quis ibi terrarum hoc titulo vsus est, (de quo tamen non constat quum Comitis palatini Lusatix quem apud LAMBERTVM SCHAFNABVRGENSEM, (l) reperisse sibi visus est HERTIVS, (m) nusquam vel vola vel vestigium occurrat, & Lambertus ille potius de Comite palatino Lotharingiæ loquatur:) saltim ille non Imperio immediate, sed duci vel marchioni suo obsequium de-

B 3

- (g) Gundlingiana Part. XXI. Diff. 1. §. 12. (h) Monim-Wurtemb. in Monast. Bebenhus. n. 3. (i) Rotger. in vit. Brunon. Cap. XVI. apud Leibnit. Tom. 1. script. rer. Brunsv. (k) Gundling. ibid. p. 23. (l) Lamb. Schaffnab. in Chronic. ad ann. MLVII. (m) Hert. in Dissert. de Consultat. Leg. & iudiciis in special. Rom. Germ. Imp. rebus publ. §. XIX. p. 452.

buit, adeoque ad illam reliquorum, de quibus nos loquimur dignitatem, haut adspirauit.

§. VI.

Quid vero de Franconia & Lotharingia dicemus? Hanc enim a Lotharii I. Imp. temporibus, semper; illam sub Ludouico iuniore aliquamdiu regnum fuisse, paullo ante demonstrauius. Sed salua res est. Quum enim Ludouicus iunior Franconiam & Saxoniam ex paterna Ludouici Germanici hereditate accepisset: ei portioni etiam accessit, quidquid Ludouicus, pater, ex defuncti Lotharii regno seruaauerat. (a) Non mirum ergo fuerit, si Comes Palatinus ad Rhenum utriusque prouinciæ simul ius dixerit. At postea & suos comites palatinos habuit Lotharingia, a Comitibus Palatinis ad Rhenum diuersiffimos. Talem enim reperimus apud LAMBERTVM SCHAFFNABVRGENSEM, (b) qui dum in Henrici IV. historia versatur: *Chuno, inquit, cognatus regis, Dux factus est Carentiorum: frater eius Henricus, palatinus Comes LVTHARIORVM (inde ergo Lusatorum Comitem palatinum finxit HERTIVS,) instinctu demonis monasticam vitam professus est in Gorzia. Sed per paucos dies, vulgante se dæmonio, quo illusus fuerat, sanctæ conversionis habitum, quo se angelus Satanae in angelum lucis transfigurauerat, abiecit, uxoremque suam & possessiones, desertor Dei & transfuga, recepit. Habes itaque Henricum, Comitem palatinum Lotharingiæ, fratrem Chunonis, Carinthiæ Ducis, regis Henrici IV cognatum, ex Arnulphi Mali, Ducis, profapia oriundum,*

(a) *Annal. Fuldens. ad ann. DCCXXX. Regino Prum. ad eundem ann. Baluz. Capitul. Reg. Franc. Tom. II. p. 221. (b) Lamb. Schaffnab. ad ann. MDXXV.*

dum, ceu docet stemma hoc genealogicum, ex MONACHO BRUNVILERENSI apud LEIBNITIVM (e) potissimum excerptum:

Arnulfus. Malus,
Dux Bavariae,
caesus anno 953.

Arnulfus, Comes
Palat. Bauar. occi-
sus anno 933.

Hermannus Pusillus, Comes Pa-
latinus Rheni 939. occisus anno
959.

Ezo seu Ehrenfridus, Comes Pa-
latinus. ob. 1035.

Vx. Mathildis, Ottonis II. Imp. filia.

Ludolphus, Comes Hermannus,
palat. ob. 1032. Archiep. Col.
ob. 1056.

Henricus, Furiosus, Cuno, Dux
Comes palatinus Carinthiae.
Lotharingiae. ob. 1055.
1093.

Ex quo simul patet, quod iam ab aliis animaduer-
sum, (e) rationem fugere doctissimum TOELNE-
RVM, (d) Henrico huic locum inter Comites Pala-
tinos ad Rhenum concedentem, quum in Lotha-
ringia potius ea dignitate, teste LAMBERTO
SCHAFFNABVRGENSI, functus sit.

§. VII.

(e) Monach. Brunvilerens. Cap. I. apud Leibnit. Tom I. Script.
rer. Brunsv. C. p. 315. sequ. (c) Mascou. de Nexu
regni Lotharing. cum imperio Rom. Germ. Sect. I. §. VII.
not. 6. p. 10. (d) Toelner. Hist. Palat. p. 251.

Ex his porro, quæ adhuc dicta sunt, satis adparet, primum locum tenuisse Lotharingiam, non modo quia regnum fuit amplissimum, sed & quia Aquisgranum, totius imperii sedes & palatium primum in ea situm fuit. Non iam id probabim⁹ ex sublestæ fidei tabulis Aquisgranensibus, (a) in quibus, Carolus M. communi omnium Procerum ipsiusque Pontificis Rom. suffragiis sanxisse fertur, *ut hæc SEDES REGNI trans Alpes habeatur. sitque CAPVT omnium ciuitatum & prouinciarum Galliæ.* Eas enim acutior criticorum natio iam pridem postulauit, suspectasque ipse habuit, qui illas editione dignas iudicauerat, AVB. MIRAEVS. (b) Aliis ac solidioribus longe testimoniis nititur ea Aquisgrani prærogatiua. Diserte enim WIPPO (c) scribit: *Collecto regali comitatu. Rex Chonradus primum per regionem Ribuariorum usque ad locum, qui dicitur Aquisgrani palatium peruenit, ubi PVBLICVS THRONVS REGALIS, ab antiquis Regibus, & a Carolo præcipue, locatus, TOTIVS REGNI ARCHISOLIVM habetur.* Et DITMARVS (d) auctor est, iam antiquissimis temporibus in orientali parte illius palatii conspectam fuisse aquilam, quam moris fuerit omnium, locum hunc possidentium, ad sua eum vertere regna. Quibus innuit auctor grauissimus, gliscentibus inter Germanos Francosque occidentales turbis, & modo his Lotharingiam inuadentibus, modo illis eam, tamquam suam, vindicantibus, solenne fuisse victoribus, aquilam il-

(a) Mir. Donat. piar. Cap. XI. p. 14. (b) Aub. Mir. ibid. not. 1. Add. Gundlingia Part. XVIII. Diff. I. §. 6. p. 244. sequ. (c) Wippo in vita Conradi Imp. p. 426. (d) Ditmar. in Chron. Lib. III. p. 343.

lam, quæ sublimis in palatio præfulgebat, in eam partem conuertere, qua victores rerum potirentur, vt respiceret orientem, quoties Germani; occidentem, quotiescumque Franci occidentales Aquisgranum occupassent. Existimasse itaque videntur, eum imperium tenere, qui teneat imperii sedem, Aquisgranum. (e) Ex quo satis patet, cur non modo nostris temporibus antiquæ istius gloriæ sit tenacissima, & *d'Épique* istud hymnis & inscriptionibus in Curia propylæo conspicuis seruare studeat: (f) verum etiam iam olim in plerisque monumentis audiat der Königlische Stuhl und Stadt Nach. (g)

§. VIII.

Quemadmodum ergo inde non parum decoris accessit Lotharingiæ, quod in ea vera sedes totius regni ac veluti domicilium sacri imperii esset constitutum: ita nec hoc illi minori laudi cedit, quod ex eadem ratione & primarium totius regni Comitem palatinum habuerit. Vidimus supra, (§. VI.) fuisse Lotharingiæ Comitem palatinum proprium, eoque honore Henricum Furiosum, imperante Henrico IV. Imp. functum esse, ostendimus. Sed illi cum Aquisgranensi palatio nihil rei fuisse viderur. Rem in pauca conferemus. Quemadmodum quod ad ecclesiæ regimen attinet, duæ erant regni Lotharingici metro-

C

poles

(e) Gundlingiana Part. XVIII. Diff. II. §. XIV. p. 264.

(f) Limn. Lib. VII. Cap. II. n. 8. ubi & de hymno: *Vrbs Aquensis, vrbs regalis, sedes regni principalis, prima Regis curia.* (g) Diploma Caroli V. apud Limn. Iur. publ. Lib. VII. Cap. II. n. 11. vet. Addit. Tomo II. ad Lib. VII. Cap. II. p. 71. Fritsch. in Addit. ad Limn. p. 195. seqq.

poles, Augusta Treuerorum & Colonia Vbiorum: ita totidem erant Regum palatia, Mediomarricum (gg) & Aquisgranum, quorum alterum in superiore; alterum in inferiore Lotharingia florebat: alterum Lotharingici regni proprium, alterum commune imperii Germanici domicilium habebatur. Itaque & consentaneum videbatur iuris publici Francici principis, esse in Lotharingia comites Palatinos tum illi regno proprios, qualis fuerat Henricus ille Furiosus, tum & communes totius regni, quia ibi esset totius regni sedes & WIPPONIS stilo, archifolium.

§. IX.

Et hi postremi sunt illi COMITES PALATINI ad Rhenum, quorum maxima in vniuerso Imperio fuit & etiamnum est auctoritas. Sane iam TOELNERVS (b) obseruauit, Palatinos ad Rhenum non olim ad Nicrum & in superiore parte Rheni, sed inferius in Lotharingia circa Mosellam & in finibus Belgii potissimum sedisse. Sane inter eorum præcipuas terras recenset Comitatum *Nemoris* & in eo castrum *Thonaburg*, hodie *Thomberg*, *Berchem* & *Duren*, in Ducatu Iuliacensi, *Brouilre*, Dominium ad *Lacum*, Comitatum *Meyensfeld*, *Monasterium Eiflia*, *Palatiolum*, *Wälzl* haut procul Treueris, quin & magnam siluæ *Arduenna* & *Ducatus Iuliacensis* partem cum terris vicinis cis & trans Rhenum, vt dubitari non possit, Palatinatum Rheni olim in inferiore parte Lotharingiæ a Belgio ad Mosellam vsque circa Aquisgranum habuisse domicilium, non in iis terris, quæ iam Palatinatus ad Rhenum

VOCATA

(gg) Blondell. *Plen. Assert.* p. 270. (b) Toeln. *Hist. Palat. Cap. II. p. 24.*

vocabulum adoptarunt. Quod quum vulgo minus sit cognitū, non mirū est, de palatinatu vetere ignorantiam suam professos esse viros, rerum Germanicarū ceteroquin peritissimos, MVNSTERVM, (i) FREINSHEMIVM, (k) FREHERVM (l) HERM. CONRINGIVM, (m) quorum postremi ideo plane in hanc opinionem inciderunt, quod Palatini Comites ad Rhenum veteres fixam sedem plane non habuerint, sed in aulae Regiae comitatu perpetuo fuerint. Quod vt de eorum personis fortassis verissimum est: ita inde frustra collegeris, non fuisse certum eis palatium, vbi praecipue ius dicerent, nec assignatas terras aliquas, vnde aliorum Principum more reditus tam splendido officio dignos cape- rent, ceu recte animaduertit LEIBNITIVS. (n) Rem omnem expe dit MONACHVS BRAVWILERENSIS, (o) qui de Ezone Comite Palatino: *Denique, inquit, totius Galliae Principum quum esset corporis elegantia venustissimus, mentis industria prudentissimus, animi magnanimitate fortissimus, ad disponenda negotia tam priuata quam publica discretissimus. REGALIS PALATII apicem iure PATERNI SANGVINIS strenuissime gubernando, eo profecit honoris vt suam semper gloriam pluris, quam accepisset, efficeret decoris.* Et paucis interiectis: (p) Cuius transitum in A^QVISGRANI PALATIO, pro- ptere cognito (nam ibi tunc COMES PALATINVS erat, oc-

C 2

cupa-

- (i) Munster. in *Cosmogr. lib. III Cap. CCL* (k) Freinshem. de *Vicariat. Palat. Cap. IX. n. XVI. p. 93.* (l) Freher. *Orig. Palat. p. 1. sequ.* (m) Conring. in *Censura Diplom. Ludouiciani Lindau. Cap. XI. p. 203.* (n) Leibnit. in *Prefat. Tom. I. Script. Rer. Brunsv. n. XXVII.* (o) Monach. Brauuuil. apud Leibnit. *ibid. Cap. I. p. 314.* (p) Idem *ibid. Cap. II. p. 318.*

cupatus tum totius *LOTHARINGIAE* maiorum colloquio.)
 assumtis eis secum, quorum alii se dominum, nonnulli decus
 & Imperii gloriam amisisse, dolerent, gement & plangerent,
 velocius peruenit ad conthoralis suæ corporis exanimi pignus
 venerabile. Ex eo itaque omnino sequitur, quod de-
 monstrandum susceperamus, Palatinatum ad Lo-
 tharingiam pertinuisse, & Aquisgranensi potissimum
 palatio fuisse adfixum, non autem iis locis, vbi
 iam prouincia amplissima fertilissimaque Palatina-
 tus ad Rhenum cognomen tuetur, situm fuisse.

§. X.

Nimirum, quod demum ad superiorem Rhe-
 num veluti migravit Palatinatus, inde factum, quod
 dubia terrarum illarum possessione, & Germanis
 Francisque de Lotharingia perpetuo fere litiganti-
 bus, consultissimum putarent, terras, quas iam tum
 ad superiorem Rhenum tenuerant, variis accessio-
 nibus locupletare. Ita sensim adquisiuere Comita-
 tum *Stalecke* & *Bacharach*, *Graichgouiam* cum burgo *Hei-
 delberg*, Comitatum *Stalubel*, & reliquas, quas iam Pa-
 latini ad Rhenum possident, prouincias, quarum
 incrementum prolixè describunt *ZEILLERVS*, (a)
FREHERVS, (b) *TOELNERVS*, (c) & alii. At
 in ista nouæ fertilissimæque prouinciæ acquisitione
 fere contigit, quod solet in alluionibus, vt quo
 maius vni loco incrementum accedit, eo plus alteri
 decedat. Terras enim ad inferiorem Rhenum ple-
 rasque omnes Comites Palatini vel in ecclesias &
 monasteria, a se condita, liberaliter contulerunt, si
 essent

(a) Zeiller. *Topogr. Palat. Rheni passim*. (b) Freher.
Orig. Palat. Lib. II. Cap. 10. & passim. (c) Toelner
Hist. palat. Cap. II. p. 28. sequ.

essent allodiales, vel, si clientelari nexu obstrictæ imperio, aliis in subfeudum dederunt, ceu singulari capite demonstravit TOELNERVS. (d) Vnde mirifice creuerunt Comitum Iuliaci, Cluiaz, Montium, aliorumque opes, & in tantum auctæ sunt, vt non modo ipsi ad Ducalem in Imperio dignitatem adspirarent, sed ista etiam in urbem Aquisgranum protectionis iura exercerent, quæ olim ad Comites Palatinos Imperii non minus pertinuerunt, quam iura Aduocatiæ supremæ, (Ober, Voigtey) quæ sibi postea vindicauerunt Brabantini. (e)

§. XI.

Quæ hætenus de primario imperii palatio in Lotharingia, & palatinatus Imperii genuina sede, disseruimus, eo pertinent, vt tanto magis appareat, principem Germaniæ prouinciam fuisse Lotharingiam, in qua quippe totius Imperii sedes ac veluti domicilium, & ob coniunctum cum illo Palatinatum suprema causarum ad palatium delatarum iurisdictio fuit. Atque hinc facile reddi poterit ratio, cur tam multum semper momenti positum fuerit in Lotharingia, quotiescumque de eligendo Romano Imperatore agebatur. Præterquam enim quod in Lotharingia esset palatium regium, ibique imposita corona inaugurari solerent electi Germanorum Reges, (e) quod postea AVREA BVLLA (d) firmatum est: præcipuæ etiam

C 3

(a) Toelner *Hist. Palat. Cap. III.* (b) Sprenger *Iurispr. publ. p. 457.* Rex Hispania habet ratione Brabantie ius præfecturæ, (vulgo Ober Voigtey) in ciuitate, & Dux Iuliacensis ius protectionis. (c) Gundlingiana. Part XVIII. Diff. II. p. 233. seq. (d) *Aur. Bulla Cap. XXVIII. §. 8.*

in electione partes erant non modo Archiepiscoporum Treuerensis & Coloniensis, verum etiam Comitibus Palatini, quibus & eo tempore, quo adhuc omnes Imperii Ordines Regem communi suffragio creabant, ius *μεγβαλέουσας* competebat cum Moguntino, nec non reliquis qui primaria regni officia, id est pincernatum, marschallatum, camerarium, (sit venia verbis, in iure publico semel receptis,) gerebant. Hinc quamuis priorum temporum Reges Germaniæ ab vniuersis Principibus electi dicantur: AVCTOR tamen VITAE MATHILDIS, (e) iam sæculo decimo Ottonis M. electionem describens, meminit *Duكتورum primorum, qui de statu regni consilium habuerint.* Et in electione Lotharii, teste ALBERICO, (f) Triumphontium monacho, in consilium adhibiti *eminentiores aule regalis primates.* Denique quum, diuisis principum suffragiis, ab aliis Philippus Sueuus, ab aliis Otto Brunsvicensis eligeretur, huius electionem vel ideo ratam habuit INNOCENTIUS PP. III. in Epistola singulari ad Principes Teutoniæ & Alamanniæ, (g) *quod tot, vel plures ex his, ad VOS PRINCIPALITER SPECTAT IMPERATORIS ELECTIO, in eum consensisse noscerentur, quot in alterum consenserint.* Quæ quum certissima sint: nemini obscurum erit, quanta Lotharingorum fuerit in eligendis Imperatoribus auctoritas. Tres enim ex eo regno erant, quibus illud ius *μεγβαλέουσας* in electione Regis iure ab antiquissimis temporibus recepto competebat. Treuerensis, Coloniensis, & Co-

(e) *Auctor Vitæ Mathid. Cap. II. p. 197. ad Leibnit. Tomi script. Rer. Brunsv. (f) Albericus Chronic. ad ann. MCXXV. (g) Innocent. III. Epist. Tomo I. p. 700. edit. Baluz.*

Comes Palatinus. Præterea uni ex illis, puta Coloniensi, Basilica Aquensis, in qua corona more maiorum incingendus erat nouus Rex, tanquam episcopo diœcesano suberat. Adeoque non facile quisquam ea suprema inter Christianos dignitate potiebatur, nisi qui de Lotharingorum fauore esset certissimus. Plura eius rei exstant exempla. Nam non modo in eligendis Regibus Germaniæ vel præcipue mentio fit Lotharingorum: veluti in electione Henrici II. (b) & Conradi II. (i) verum etiam ex eiusdem Henrici II. (k) & Henrici V. (l) electione patet, tamdiu quasi in lubrico steterunt reges, quamdiu nondum obtinuerint Lotharingorum suffragia.

§. XII.

Quin non modo in electione, verum etiam in coronatione Regum Germaniæ haut postremas quandoque Lotharingorum partes fuisse comperimus. In eo inaugurationis actu præcipue elucet imperii Germanici splendor, dum primarii eius Principes officii aulicis publice & cum adparatu funguntur. Id vero quomodo in coronatione Ottonis I. factum sit, referens *WITTECHINDVS SAXO*: (a) *Duces, inquit, administrabant; LOTHARIO-RVM Dux Giselbertus, ad cuius potestatem locus ille (Aquisgranum) pertinebat, omnia procurabat, Eberhardus mensæ*

(b) Adelbold. *Vit. S. Henrici Imp. Cap. XI.* Ditmar. *Merseb. Lib. V. p. 369.* (i) Wippo *in vita Conradi p. 426. sequ.* (k) Ditmar. *ibid.* (l) Siegeb. *Gembl. ad ann. MCVI.* Otto Frising. *Lib. VII. Cap. XII. Auctov. Vita Henrici IV. p. 391.* (a) Witich. *Saxo Lib. II. Annal. p. 246.*

mense praerat. Hermannus Francus pincernis. Arnulphus equestri ordini & eligendis locandisque castris praerat. Giselbertum Lotharingiae ducem tum officio aulico, vel, uti hodie vocant, archiofficio functum esse, ex his verbis tam perspicue adparet, ut alia probatione vix opus sit. At minus expeditum videtur quodnam fuerit illud archiofficium? Sed salua res est. Quum enim archipincerna tum fuerit Hermannus Francus, archidapifer Eberardus, & cura equestris ordinis & praefectura locandorum castrorum, qua Arnulphus tum functus esse dicitur, procul dubio ad archimarschalli officium pertinuerit, quemadmodum hodienuum Elector Saxoniae eam curam in comitiis & aliis imperii conuentibus, Marschallo Pappenhemio demandare solet: (b) consequens sane est, ut Giselbertus tunc archicamerarii splendidissimum officium, quod nunc cum Marchia nostra Brandenburgica est coniunctum, susceperit. Vidit hoc iam HERM. CONRINGIVS, (c) & IO. IAC. MASCOVIVS, (d) resque tam clara est, ut merito fluctus in simpulo mouere dicas BOECLERVM, (e) qui Witichindi verba ita interpretatur, ut plane non loquantur de archiofficio, sed innuant tantum, Giselbertum id egisse, quod omnibus Ducibus imperii incuruerit, ut Rege aut Imperatore in provinciam, cui quisque praerat, veniente, de necessariis ei prospicerent. Quasi vero probabile sit, Witichindum scriptorem, rerum

(b) Wagenfeil de S. Rom. Imp. Official. & subofficial. Cap. IX. §. VI. p. 91. sequ. (c) Conring. de Official. Imp. §. XII. (d) Mascou. de Originib. Officior. aulic. S. R. Imperii §. XXXVIII. (e) Boecler. Histor. Sec. X. p. m. 246. sequ. Tom. Diss. Acad. III.

rum ciuiliū non imprudentem, tam confuse scrip-
pisse, vt priuatam illam annonæ atque obsoniorum
curam cum functionib9 illis sollempnibus *archimpincernæ*,
archidapiferi & *archimarschalli* coniungere & sollemp-
ne *archicamerarii* officium plane omittere non dubi-
taret? Et quasi ex eo, quod *HINCMARVS* (e) sub
Carolingica Regum stirpe aliam istorum officiorum
rationem fuisse obseruat, colligendum sit, insequenti
sæculo nullam fieri potuisse mutationem. Itaque
fixum firmumque maneat, Giselbertum tunc *Ar-
chicamerarii* officio functum, quamuis illud postea,
ob turbas in regno illo exortas, in alios atque alios
videatur translatum, donec in potentissima gente
Brandenburgica fixas veluti sedes, ac stabile domi-
cilium reperiret.

§. XIII.

Quæ hæcenus a nobis dicta sunt, ad *LOTHA-
RINGIAM* in vniuersum, non speciatim ad Duca-
tum Lotharingiæ, pertinent: proximum est, vt de
huius quoque prærogatiuis quædam disseramus.
Quanti momenti ille visus sit Germanis, vel inde
patet, quod ad extinguendas turbas, quæ regno isti
per tantum temporis spatium, veluti pestis, incubu-
erant, *ARCHIDUCEM* illi præfecerit Otto M. Im-
perator, quum antea istud *æquum* plane inauditum
esset in republica Germanica. Fuit hic Lotharin-
giæ Archidux primus, sed & postremus, Bruno, Co-
loniensis Archiepiscopus, Ottonis M. frater, cuius
gesta fusius descripsit *ROVTGERVS a LAVR. SVRJO*
(g) & G. G. *LEIBNITIO* (h) editus. Hic ergo vbi
D ad

(e) Hincmar. *Epist. pro Instit. Carolomanni Regis* §. XX. T. II.
Op. p. 208. [g] Sur. *Arch. Sanct. Tomo V. die XII Octobr.*
(h) Leibnit. *Scriptt. Rer. Brunsv. T. I. p. 273. & sequ.*

ad illam rem delabitur: (i) Otto inquit, *Imp. fratrem suum, Brunonem Occidenti tutorem & prouisorem, & ut ita dicam, ARCHIDUCEM, in tam periculoso tempore misit. Ne quis vero existimet, Routgerum tantum ob potentiam Brunoni hanc dignitatem tribuere, eam sane etiam confirmat WITICHINDVS, (k) qui Brunonem Pontificis summi ac DVCIS MAGNI officia simul gessisse scribit, & in epitaphio Coloniensi vocatur :*

Archos antistes, cui data Colonia sedes.

Sed & AVCTOR VITAE THEODERICI EPISCOPI, (l) ei diserte tribuit titulum *Archiducis & Archiepiscopi*: id quod & SIGEBERTVS GEMBLACENSIS facit in Chronico suo: vt dubium non sit, quin *Archiducis* titulo vere sit vsus, quamuis a CONTINVATORE REGINONIS, (m) LEVOLDO A NORTHOF, (n) aliisque, tantum *Dux* saluetur, ab eodem autem auctore vitæ THEODERICI, Episcopi Metensis ei tribuatur *dominatus totius Lotharingæ*. Digna nimirum videbatur Lotharingia, quum in Ducatum mutaretur, vt supremo Duci nouus ac splendidior titulus daretur, non modo ob prouinciæ amplitudinem, quæ Reges olim aluerat, verum etiam, quia ipse Bruno Ducem anno DCCCCLVIII. in Lotharingia superiore constitueret Fridericum, (o) adeoque Dux Ducis, id est, archidux, iure dicendus videretur. §. XIV.

Sane si amplitudo prouinciæ atque opes prærogatiua

- (i) Routger. in *Vit. Brunon. Cap. XVII. p. 279. ed. Leibnit.*
 (k) Witichind. *Saxo Annal. Lib. I. p. 638.* [l] *Vita Theoderici Episc. Metens. Cap. VII. p. 297.* [m] *Contin. Reginon. ad ann. DCCCCLIII. & DCCCLXV.* [n] *Leuold. a Northof. in Catal. Archiep. Colon. apud Meibom. Tom. I. script. rer. Germ. p. 687.* [o] *Flodoard. in Chron. ad ann. DCCCCLVIII.*

gatiua aliqua possessores donant: etiam eo nomine reliquis Germaniæ prouinciis facile anteferenda fuerit Lotharingia, quæ quum initio Regibus Ducibusque paruisset singulis, postea, distracta licet in varios ducatus, Principes tamen habuit opibus viribusque nulli procerum Germaniæ secundos. Nimirum ex quo Duces dare Lotharingiæ placuit: vniuersæ præfuerunt ab anno DCCCXXI. *Gisbertus*, anno DCCCXXXIX. Rheno flumine infeliciter absorptus: (a) *Henricus*, Ottonis I. Imp. frater, paucis post mensibus Bauariæ Ducatu contentus esse iussus: (b) *Otto*, Ricuini filius, qui anno DCCCXLIV. ad plures abiit, (c) *Conradus* seu *Chuno*, qui socero Ottoni I. Imp. rebellis Hunnos in Lotharingiam pertraxit, postea vero facti pœnitens, aduersus illos fortissime dimicans, anno DCCCCLVII. occubuit: (d) ac denique Archidux, *Bruno*, de quo paullo ante diximus. Quum vero, teste tot annorum experientia, paullo difficilius in Imperii Germanici obsequio continerentur Duces, quibus in Lotharingiam vniuersam erat imperium: diuidere illam placuit. Et superior quidem, quam fere Mosella mediam interfecat, cessit *Friderico*, cui & *Theodericus* filius, & *Fridricus* II. nepos successit. Inferiori, quæ & Ripuaria dicitur, quamq; Mosa & Scaldis alluunt, ab ann. DCCCCLXXVII. præfuerunt *Carolus*, Ludouici, Francorum Regis ex *Gerberga* Saxonica filius, (e) dein ab anno MV. *Otho*, eiusdem filius. Quo sine macula prole defuncto,

D 2

Hen-

- (a) *Continuator Reginon. ad ann. DCCCXXXIX. Ditmar. Lib. II. p. 338. sequ.* (b) *Continuator Regin. ad ann. DCCCXL.* (c) *Idem ad ann. DCCCXLI.* (d) *Miræus in Not. eccles. Belg. p. 692.* (e) *Sigebert. in Chron. ad ann. DCCCCLXXVII.*

Henricus II. Imper. ducatum inferiorem dedit *Godofredo, improli*, Godofredi Captiui, comitis Virdu-
 nenfis, filio, (f) quo ipfo etiam circa annum MXXXIII. sine
 mafcula prole extincto, *Gothilo* Magnus, frater, non
 modo in inferiorem Lotharingiam fuceffit, verum
 etiam anno MXXXIII. mortuo sine liberis mafculis
 Fridrico, fuperioris Lotharingiæ Duce, & illum,
 Ducatum Conradi Salici Imp. beneficio obtinuit. (g)
 Sed fuit hoc illuftriffimæ familiæ fatum, vt, quum
 Gothilo duos filios fuperftites haberet, *Gothofredum*
Magnum, & *Gothilonem Ignauum*, hic inferiorem Lo-
 tharingiam, anno MXLVI. amitteret: (h) ille fuperio-
 re ob perduellionem anno MXLV. fimiliter priuare-
 tur, (i) inferiorem quidem recepturus poftea, (k)
 eamque relicturus *Godofredo Gibbofo*, fed non nifi ad
 annum MLXXVI, quo tota illa fplendidiffima familia
 defecit. (l).

§. XV.

Ad *LOTHARINGIAM INFERIOREM* quod
 attinet, eius potentiam vel inde æftimes, quod paul-
 latim in alios quamplures ducatus diftracta, omni-
 bus fufficit, & finguli illi ducatus principes habu-
 ere, rerum geftarum magnitudine celeberrimos.
 Nimirum Gothofredis, de quibus paullo ante di-
 ximus, in Lotharingiæ inferioris Ducatu fucefferat
 Gothofredus Bullonius, (m) captis Hierofolymis con-
 ditoque regno Hierofolymitano celeberrimus. Huic
 Henricus Limburgenfis Comes, anno MCI furro-
 gatus

(f) Idem ad ann. MXII. (g) Aub. Miræus in Notit. Eccl.
 Belg. p. 694. (h) Herm. Contract. ad ann. MXLV. (i)
 Miræus ibid. p. 693. (k) Idem ibid. (l) Lamb.
 Schaffn. ad ann. MLXXVI. (m) Sigebert. Gemblac.
 ad ann. MLXXXIX.

gatus est: (n) qui quidem ob rebellionem captus, locum anno MCVI fecit Gothofredo Barbato Brabantino, (o) at Ducalem tamen dignitatem, Limburgensi domui semel partam, constanter retinuit, Sic ex vno Lotharingiæ inferioris ducatu nati sunt duo, *Limburgensis & Brabantinus*. Postea omnes fere comites opulentiores illam dignitatem adfectarunt. Anno enim MCCCIX. eam ab Henrico VII. Imp. domo Luxemburgico, facile impetrarunt *Luxemburgenses*, (p) quam deinde Carolus IV. eiusdem familiæ Imperator anno MCCCIV. luculento diplomate confirmavit. (q) Hos anno MCCCXXXIX imitati sunt *Geldriæ* comites, (r) anno MCCCCLVII *Iuliacenses*, (s) anno MCCCCLXXX *Montenses*, quamuis alii tunc tantum nouo diplomate stabilitam eam dignitatem velint. (u) Denique & Comites *Cluenses* in ipso concilio Constantiensi ad eandem dignitatem euecti sunt anno MCCCCXVII. (x) Atque ita Lotharingia inferior sola præter tot opulentissimos Comitatus, in septem ducatus paullatim diffracta est, & non mediocres eos quidem, sed pinguiissimos, & reliquis, qui in Germania magna celebrantur, plerisque facile æquiparandos.

§. XVI.

Ex his duo sunt, qui Lotharingiæ Ducatum
D 3 titulus

- (u) Idem ad ann. MCI. (o) Idem ad ann. MCVI. (p) Trithem. in *Chron Hirsaug.* ad ann. MCCCIX (q) Exstat hoc apud Meibom. *Script. Rev. Germ. Tom III.* p. 211. Leibnit. *Cod. Iur. Gent. diplomat. Part. I.* p. 207. (r) Leibnit. *ibid.* n. 78. Pontan. *Hist. Gedr. Lib. VII.* p. 228. (s) Trithem. *Chron. Hirsaug.* ad ann. MCLVI. Pontan. *ibid.* p. 270. (t) Schaten. *Annal. Paderb. Lib. XIV.* p. 409. (x) Trithem. *ibid.* ad ann. MCCCCXVIII.

titulis suis adscripsere, *BRABANTINVS & LIMBURGICVS* inter quos mira intercessit æmulatio. Quum enim Dux Limburgensis Henricus, qui anno *MCL* Ducatum Lotharingiæ inferioris loco Godofredi Bullonii erat consequutus, tanti beneficii parum memor, fræna mordere & aduersus Imperatorem hostili animo esse diceretur: illi quidem in captiuitatē detruso anno *MCVI* successor datus est Godofredus Brabantinus, Comes Louaniensis; sed cui idem fatum incubuit, quum, electo Lothario Rege, Conrado Sueuo, eius æmulo, sese adiunxisset. Ducatu enim spoliatus a Lothario, locum iterum fecit Valeramo, Duci Limburgensi, Henrici filio, non diutius tamen eo honore fruituro, quam quoad uiuere Lotharius. Eo enim anno *MCXXXVII* defuncto, Conradus Sueuus, nemine obnitente, imperauit, isque pristini amoris memor Brabantino Lotharingiæ inferioris Ducatum anno *MCXXXVIII* restituit. (b) Inde ergo lites, utraque domo ius suum titulis testante, donec Godofredus *III* anno *MCLV* ducta Margaretha Limburgensi, Ducatum Lotharingiæ & successionem in Limburgico sibi stipulatus, contentioni illi finem imponeret. Familia enim Limburgica extincta, solus Brabantinus Lotharingiæ Ducatus titulo vsus est, donec & illa splendidissima familia deficeret.

§. XVII.

Nescio quo casu euenerit, vt noui isti Duces gladium præferendi ius in solennibus Regum Germaniæ curiis sibi vindicarint, quum illo officio alioquin Saxoniam Electores indubie fungantur. Sane hoc

(*) Sigebert. Gembl. in *Chron. ad ann. MCXXV.* (b) Aubert. Miræus in *Notis. eccles. Belg. p. 696. edit. Franc. Foppens. T.I.*

hoc ius anno *MCCCLXXVI* in Wenceslai Regis inauguratione adfectavit Wenceslaus, Lotharingæ & Brabantiaë Dux, quamvis parum impertum sit, Lotharingæ, Brabantiaë, an Luxemburgi Ducatui officium illud adnexum esse existimavit. At successu tum caruit illud Brabantini consilium. Quamvis enim Carolus IV Imp. neutri Principum bilem moturus, gladium tum a filio Sigismundo, decem annorum puero, præferri iuberet: litem tamen postea dedit secundum Saxonem, cui illud ius etiam in Aurea Bulla publica lege fuerat concessum. Simile ius anno *MDXX* sibi adserere conatus est Dux luliacensis, quum Carolus V. Aquisgranum solemnè pompa intraret. Eam enim urbem sui territorii esse, sibi que ius conducendi competere, caussatus, Saxonicum Legatum præcedere volens, primus sese in urbem recepit. At Saxones Cæsarem ultra horæ quadrantem retinuerunt, ac sic demum Cæsarem Aquisgranum intrantem præcesserunt, egregio tum in ipsa arena reperto rem expediendi consilio. (b) Procul dubio Brabantinum archiofficii cuiusdam, quod aliquando penes Lotharingiaë Duces fuisse diximus, memoria ad hoc audendum induxit. Fortassis etiam uterque sibi perperam persuasit, in Lotharingiaë regno non licere Saxoni,

- (a) *Magn. Chron. Belg. ad ann. MCCCLXXII. p. 326. Chiflet. in Commentar. Lothar. Cap. XXIII. p. 98. Limnæus Adit. I. P. Tom. II. ad Lib. III. Cap. X. n. 28. & in Obs. ad Aur. Bull. Cap. XXII. Obs. 3. Diploma Saxoni tum datum exhibet. Lunig. in Reichs-Archiv. Part. spec. P. II. p. 5. sequ.* (b) *Hart. Maurus de Coronat. Caroli V. apud Goldast. in Rational. Const. Imp. Wagenfeil. de S. Rom. Imp. summis officialib. & subofficialib. Cap. VIII. p. 50.*

xoni, quod in reliqua Germania citra controuersiam liceat. Sed aliter fortassis composuissent rationes, si meminissent, & certis Principum familiis iam propria esse illa officia, & in vnum cum Germania imperium, ac veluti corpus, coaluisse Lotharingiam, adeoque nec alios in Lotharingia supremis istis officiis fungi posse, quam quibus semel illa publica lege collata sunt.

§. XVIII.

Feliciores fuere Ducatus Superioris Lotharingæ facta, qui non, vt inferior, in varias partes distractus dissectusque est, sed, egregia profecto virtutis prerogatiua, non modo inter innumeras temporum iniurias integer perstitit, & per damna ac per cades ab ipso duxit opes animumque; ferro, sed & maxima subinde cepit incrementa. Nec minus obseruandum, præclara semper fuisse & etiamnum esse Ducum illorum iura, præclaras immunitates, quas maximam partem recenset diploma Ferdinandi Regis Romanorum anno MDXLII Noribergæ Antonio, Duci Lotharingæ, concessum, & a Carolo V. ratum habitum, quod quia LIMNAEVS (a) aliique iam ediderunt, nos iam breuitatis studio merito omittimus.

§. XIX.

Neque iam opus est, fusius inquirere in nexum Lotharingæ cum imperio Romano-Germanico. Iam alii id egerunt ea cura, vt otium nobis fecisse videantur, veluti CONRINGIUS, (b) MASCOVIUS, (c) & nuper LVDEWIGIUS, (d) Cancellarius Academiae Halensis. Ex Ferdinandi Regis tabulis paullo ante laudatis adparet, feudâ recognoscere Duces serenissimos ab Imperio, ipsumque Ducatum esse sub protectione, tutela & defensione imperii, illos conferre ad imperii ararium tertia parte minus, quam vnum ex Electoribus. Cetera ducatum Lotharingæ esse liberum & immunem, es solle das Herzog.

(a) Limn. Iur. Publ. Lib. V. Cap. XI. n. 3. (b) Conring. de. Fin. Imp. Lib. II. Cap. XXXVII. (c) Mascou. Diff. singulari edita Lipsi. MDCCXXVIII. (d) Ludewig. Singul. Iur. Publ. p. 670. sequ.

Herzogthum Lothringen, mit seinem Anhang ein ganz frey uneingezogen Fürstenthum, seyn und bleiben ewiglichen, und von der Kaiserl. Maj. dem König Ferdinando, auch Churfürsten, Fürsten und Ständen des H. Reichs ein uneingezogen Fürstenthum, superioritet und Principat erkannt, genennet und gehalten werden.

§. XX.

Permulta etiam sunt, quæ de titulis & insignibus honoris Serenissimorum Lotharingæ Ducum possent moneri, si vel temporis, vel chartæ angustia hunc excursum ferrent. Sed quum pleraque profundius atque ex interiore historia medii ævi eruenda ferint, veremur ne in iustum opus tunc euasura esset dissertatio. Sufficiat de MARCHISI titulo monere, eum quidem vulgo repeti a ludis equestribus, quos torneamenta vulgo appellitant, in quibus Dux Lotharingæ a facialibus prouocari consueuerit tanquam *Marquis entre les trois Royaumes*: non tamen videri eam solam esse rationem tituli, quo & alii olim veluti Flandriæ Comites apud OLIV. VREDIVM (a) in diplomatibus & sigillis usi sunt, sed quod Ducatus ille vere esset limitaneus, Franciæ occidentali & Arelatenfi regno obiectus. Tales vero prouinciæ simul marchionatus vocabantur, eorumque possessores non modo Duces sed & *marchiones*, vel uti iam HINC MARVS, (b) ORD. VITALIS (c) RAD. DE DICETO (d) aliique a CAR. DV FRESNE (e) laudati, loquuntur, *marchisi* audiebant, ceu a Domini PRAESIDIS FRATRE (f) recte est animaduersum. Paucis ut nos expediamus, non Marchisi ideo audiunt serenissimi Lotharingæ Duces, quia ita prouocati sunt a facialibus ludorum equestrium, sed ita eos prouocarunt faciales,

E

quia

(a) Oliuar. Vred. *de Comit. Flandr. Sigill.* p. 4. & 8. (b) Hincmar Epist. *de ord. palat. Cap. 30.* (c) Orderic. Vital. *Lib. III. p. 481* (d) Rad. de Diceto p. 680. (e) Carol. du Fresne *Gloss. med. & inf. Lat. sub voce Marchisus.* (f) Heinecc. *de veter. Germ. Sigill. Part. I. Cap. X. §. XVIII. p. 123.*

quia erant *marchisi*, id est ad tuendos imperii limites vel præcipue constituti.

§. XXI.

Titulus REGIÆ CELSITVDINIS tametsi præcipue Regum filiis dari consueuerit, postremis tamen sæculis non denegari consuevit Principibus, qui iure sibi regna vindicant, quamuis iniusto aliorum facto possessione exclusi. Ita Sabaudix Duci, etiam antequam primum Siciliæ, dein Sardinix regnum adquireret, iste honor habitus est, ob ius, quod in Cyprum sibi vindicat. Digna itaque etiam videbatur Domus Lotharingica serenissima, quæ eiusdem honoris ac tituli esset particeps, quum non vnus regni, imprimis vero Hierosolymitani symbola in insignibus vel honoris vel memoriæ, vel seruandi iuris causa, præferat. Sane ea prærogatiua merito donari Domum serenissimam, ipsi fatentur LEOPOLDI Imperatoris augustissimi codicilli, Serenissimo Duci, LEOPOLDO IOSEPHO CAROLO paullo post pacem Rysuicensem eam in rem clementissime concessi.

§. XXII.

Latus quoque hic sese aperiret campus, maximum illum familiæ Lotharingicæ splendorem & prærogatiuam inde quoque natam ostensuris accuratius. Antiquitatis vel hoc ipsum est argumentum luculentissimum, quod, tanta de eius originibus sunt scriptorū diuortia. Quemadmodum enim Nili caput vel ideo latuit, quod iuuu in remotissimis Aethiopiæ arenis esset indagandum: ita maximarum ac splendidissimarum familiarum origines, quo obscuriores sunt & vulgo ignotiores, eo magis vetustate conduntur. Nobis illud videtur certissimum, Gerardum Alsatium, a quo Ducum Lotharingæ serenissimorum tota augusta familia originem capit, quique, primus Lotharingem circa annum MCXLVIII felicissimis auspiciis adquisiuit, Principibus sui æui maximis esse accensendum, quum

quum non solerent tam pingua feuda nisi Principibus, qui antiquitate generis et gloria maiorum reliquis antecederent concedi.

§. XXIII.

Si fides habenda ACTIS MVRENSIBVS, cum ab aliis, tum nouissime ab ECCARDO (a) editis, communis fuit Habsburgiorum & Gerardi illius Alfatii origo. Ibi enim diserte legas: *Theodericus Dux Lotharingorum & Chono Comes de Rhinselden fratres fuerunt. Horum soror fuit Ita, Comitissa de Habsburg, reparatrix huius Murensis canobii. Genuit autem Theodericus GERARDVM Ducem: ille vero genuit Gerardum de Egisheim, patrem Vdalrici & Stephani.* Quae si vera sunt, quod iam in medio relinquimus, eadem fuerit familiarum potentissimarum origo. Ab Ita enim Habsburgenses; a Gerardo Duces Lotharingiae descendunt. Alii aliter hunc felicissimarum gentium nexum ostendunt, quorum Circulos iam eo minus turbabimus, quo magis hoc ab instituti nostri ratione ablueret.

§. XXIV.

Periucunda nihilominus ea foret disquisitio, quam aliis relinquere cogimur. Miranda enim ita esset diuini numinis prouidentia, quae utrique augustae serenissimaeque familiae vniuersam, quam late patet, Lotharingiam destinauit, & mira factorum serie non solum concessit, sed & aliquoties restituit. Inferiorem enim imperio suo complectitur Domus augusta Austriaca; superiorem serenissima Domus Lotharingica. Nec eam factorum legem turbare potuerunt tot saeva procellae, quae per tot saecula utramque prouinciam pane ad incitas redegerunt. Restoruerunt illae semper auspiciis sapientissimorum Principum, & magis magisque quotidie resurgunt, ut dubitare non possis, quin non modo ad pristinam felicitatem adspiraturae sint, sed & illam longe superatura.

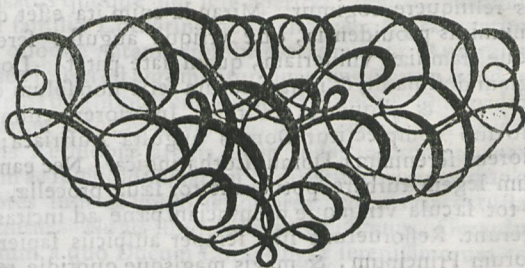
§. XXV

(a) Eccard. *Orig. Habsburgo - Austr.* p. 203.

§. XXV.

Fausta omnia ac felicia augurati sumus vtrique Domui Serenissimæ. Augurio vt respondeat euentus TE, immortalis Deus stator felicitatis Augustæ precamur, vt serues Germaniæ CAROLVM Imp. serues FRANCIS-CVM STEPHANVM, Ducem Lotharingiæ, cuius de virtute animoque fortunæ maximæ capacissimo, non aliud luculentius exstare potuisset testimonium, quam quod amorem plane singularem CAROLI VI. Imp. Pii, Felicis, Augusti, Patris patriæ, sibi iam inde a prima ætate conciliauit. Hoc amicitæ foedus Tu, Deus, fac sit perpetuum, & non modo vtrique genti potentissimæ, sed & vniuersæ, qua patet, Europæ, auspiciatissimum!

F I N I S.

PRÆNOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE
D O M I N O
* R E S P O N D E N T I
IVRIVM CANDIDATO DIGNISSIMO,
S. P. D.
PRAESES.

EX quo tempore ex illustri Rostochiensis academia ad nos TE contulisti, Musisque Viadrinis, ab elegantioris litteraturæ præfidiis probe instructus, nomen dedisti, mi suavisime ENGELKENI: non potui, quin præclaram indolem, & incredibilem ad sapientiæ ciuilibus aliasque honestas artes impetum, cum summa modestia, probitate suauitateque morum coniunctum, & admirarer, & amarem quam maxime. Mihi enim hæc omnia eo accuratius in TE perspicere licuit, quo minus toto illo temporis spatio a latere meo vnquam discessisti. Maximam itaque semper de TE spem concepi, auguratusque sum, audientibus multis, TE talem futurum, quales ego omnes, qui se disciplinæ meæ committunt, esse velim, id est, iurisconsultum doctum, probum, & iustitiæ amantem, reipublicæ denique aliquando vtilissimum. Nihil adhuc in TE animaduerti, quod spem istam vlla ex parte deminuerit: plura contra, quæ illam opinionem meam iudiciumque adhuc confirmarint, & magis magisque quotidie confirmet. Sane quum hoc semestri

mestri intra priuatos parietes, vna cum aliis
erectissimæ indolis commilitonibus, in agendo,
excipiendo, ac tota illa forensi tritura, quin &
in recensendis actis & concipiendis sententiis
TE quotidie exerceres, specimina profecto di-
ligentiæ atque eruditionis iuridicæ dedisti non
tuæ ætatis, sed quæ virilem plane prudentiam
dexteritatemque spirarent. Jam & publicum
accedit industriæ argumentum, idque vel eo
nomine ad omnem posteritatem memorabile,
quod, quum non nisi paucissimos dies integros
haberes, quibus TE ad conflictum præparares,
in eo tamen non modo TVI TE simillimum
præbueris, sed & dignus visus sis MAGNO
PRINCIPI, cuius industriam magnifico mune-
re ornaret. Nullo itaque sensu humanitatis
tangi viderer, mi suauissime ENGELKENI,
nisi maximam inde caperem voluptatem, &
summe reuerendo PARENTITVO talem fili-
um; mihi talem auditorem ^{γυμσιου}, TIBI deniq;
tale ingenium, talemque ad quæuis laudanda
impetum ex animo gratularer. Maetus ergo
TV hac virtute esto, & da operam, vt TE in po-
sterum ipse superes, exitusque plane compro-
bet felix illud de TE augurium, cuius me adhuc
nunquam pœnituit, nec in posterum, si TVI si-
milis fueris, pœnitebit. Ita vale, o dulce decq me-
um, et res TVAS, ceu adhuc fecisti, præclare ge-
re. Traiecti ad Viadr. xv. Kal. April. MDCCLXXXII.

NOBI-

NOBILISSIME ATQUE DOCTISSIME

DOMINE RESPONDENS

Multæ sunt causæ, quæ me, ut præsentî defungar gratulatione, commovere potuerunt. Non enim solum id singulari Tibi cessit honori, quod dirigente Magnifico ac illustri Tuo Præfide in cathedram prodire & elegantes animi Tui dotes cum haud vulgari doctrinarum scientiarumque apparatu conjunctas explicare potueris, verum etiam ea Tibi rarissima contigit felicitas, ut dissertationem Tuam *de eminentioribus Ducatus Ducumque Lotharingiæ prærogativis* doctè conscriptam *Serenissimo Principi ac Duci Lotharingiæ Viadrinam* hanc transeunti ipse inter Musarum nostrarum applausus offerre, eoque, quam materiæ dignitas conciliare poterat, gratiam & favorem provocare potueris. Hæc me compellere debebant, ut, qui alias ad hoc literarum genus tardior esse soleo, jam promptissimus fuerim ad testandum, quam gratum mihi fuerit imo lætissimum, vidisse, quod feliciter hoc diligentia Tuæ academicæ specimen successerit. Et id exigebat amor & existimatio, quam de Te concepi amplissimam, ex quo mihi ingenuus ille ac nobilis Tuus discendi ardor & egregii jam jam profectus in variis literarum generibus innotuerunt. Per-

Perge in illustri hoc virtutis & doctrinae stadio,
prout haecenus multa cum laude fecisti, iter
conficere, & demum indefessa operæ lautissima
cape præmia & honores, quo & inprimis *Magnificus ac Summe Reverendus* DNVS Parens
de Te lætandi, omnes amici & fautores Tibi
gratulandi uberrimam habeant occasionem. Ego
nunquam desinam Te sincero atque paratissimo
affectu & amore complecti Vale. Dab.
Francof. ad Oder. d. XVIII. Mart. MDCXXXI.

CHRIST. GODOF. HOFFMANNVS,
Confil. Reg. Maj. Int. & Ordinis
Jur. Ordinar.

---

*NOBILISSIMO, DOCTISSIMO ET POLITISSIMO
VIRO JUVENI*

DN. CHRIST. HENR. ENGELKEN,

AMICO SUO IN PAUCIS CARISSIMO
ET SUAVISSIMO

S. P. D. PAULUS ERNESTUS JABLONSKI.

Differtationem eruditissimam, quam pro
humanitate Tua mihi ipse legendam ex-
hibuisti, sine mora & quidem avidissime perle-
gi. Argumentum enim, quod illustrandum in
Te suscepisti, cum per se tale est, ut dignitate
sua se magnopere commendet, & quemvis ad
cupide legendum pelliciat, tum huic tempori,
quo Celsissimus Lotharingæ Dux, in quem to-
tius

tius Europæ animi vultusque nunc converſi
ſunt, etiam Muſas noſtras augeta ſua præſentia
beavit, inprimis appoſitum & accommodatum.
Accedit nomen Diſſertationi præfixum aucto-
ris, quem & propter alias virtutes, & propter
eruditionis exquisitæ copiam, cum ſuavi mode-
ſtia conjunctam, mihi cariſſimum ſemper fuiſ-
ſe, noſti, ex quo me noſti. Legi itaque Diſ-
ſertationem recens e prelo exeuntem, & rele-
gi cum voluptate, neque impetrare à me poſ-
ſum, quin illum voluptatis ſenſum, quem ex
lectiōe Diſſertationis Tuæ percepi, nunc eti-
am pro amicitia noſtra Tecum communicem,
Tibique tam inſigne ingenii & doctri-næ speci-
men, quod tam illuſtri occaſione peropportune
erudito orbi obtuliſti, candido affectu ex ani-
mo gratuler. Vix puto repertum iri, qui non
Diſſertationem illam pro foetu complurium
menſium, invigilantibus lucernis excluſo, habi-
turus ſit. Ita namque argumenta, quæ regni
& Ducatus Lotharingici maximum ſplendorem
in aprico ponunt, ex intimis Hiſtoriæ Germani-
cæ mediæ penetralibus eruta ſunt. Ita argu-
menta Tua, testimoniis luculentis probatiſſimo-
rum & reconditiſſimorum priſci ævi monumen-
torum, veluti communis & extra omnem du-
bitationis aleam collocas. Ita ſermone polito
atque apto ordine omnia exponis, ut non minus
ſententiarum ſuavitate, quam rerum pondere,
&

& argumentorum gravitate, lectorem ducas,
& in partes tuas trahas. Et tamen novimus,
quod pauci persuaderi sibi patientur, intra an-
gustum unius hebdomadis ambitum foetum il-
lum & couceptum, & perfectum, & in lucem
editum, & denique, plaudente Musarum no-
strarum choro, publice ventilatum fuisse. Ma-
cte igitur virtute Tua, praestantissime & ami-
cissime ENGELKENI, qui, dum eminentissi-
mas praerogativas, Augustae Domus Lotharin-
gicae, nobis tam erudite evolvis, ad splendo-
rem etiam Gentis Tuae plurimum confers.
Suspexerunt eruditi insignia merita Venerandi
Tui Patris, qui etiamnum Dioeceses, Parchi
ensem, Megapolitanam, & Suerinensem, ma-
gna cum pietatis & prudentiae laude gubernat.
Iisdem nomen, quod Tu geris, venerabile effe-
cit, maxime Reverendus Tuus Patruus, ma-
gnum ordinis Theologici in Academia patria
ornamentum. Quorum vestigia, dum aequali
gressu mature & feliciter premis, & ipse
sublimi feries sidera vertice,
& laudes gentis Tuae inclytae intermori non pa-
tieris. Quod superest, Tibi, amicissime ENGEL-
KENI, tuisque cum eruditis, tum cunctis aliis
bonis moliminibus omnem benignioris fortunae
ac Divinae gratiae largam accessionem toto pe-
ctore precor. Dabam Francofurti ad Viad. D.
XVIII. Mart. MDCCXXXII.

Hoc

HOc age quod pietas & quod reuerentia
dicat,
Hoc age, fac tanto debita Sacra Duci.
Pande simul doctas queis polles præditus artes,
Ut micet ingenii vis patefacta TVI.
Tergemini plausus conamina tanta sequentur,
Ad quos hæc etiam pauca referre potes.

*Clarissimo Domino ENGELKEN,
de edito egregio singularis eru-
ditionis specimine ex animo gra-
tulans scr.*

JOH. WOLFGANGVS TRIER,
Conf. Reg. Aul. & Cod. P. P.

NOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

CHRIST. HENR. ENGELKEN, J. U. C.

S. P. D.

JUSTUS CHRISTOPHORUS DITHMARS,

Quum ante sesqui-annum & quod excur-
rit in album civium nostrorum litera-
torum Te reciperem, non jam solum bene de
Te sperabam, sed & talem Te futurum, qua-
lem eventus comprobavit, penitus confide-
bam. Nec sinistre me ominatum fuisse lætor.
Non

Hoc

Non enim moribus solum, qui ingenuum pe-
ctus decent Te probasti omnibus, sed & foli-
dos tuos in bonarum literarum pariter ac Ju-
risprudentiæ studiis profectus in arena dispu-
tatoria ex opponentium loco sapius fecisti te-
stos. Quod vero nunc edidisti studiorum
Tuorum specimen publicum, si argumentum
commode selectum parique doctrina elabora-
tum ac defensum respicias, ejusmodi sane est,
ut spem de Te excitaveris apud omnes, fore,
ut Reipublicæ olim insigni emolumento sis.
Quibus cum singularis illa gratia accedat, qua
a Celsissimo Principe laudabilis conatus Tuus
fuit exceptus, non possum non, quin institu-
tum Tuum, Honoresque, quos inde jam tuli-
sti, ex animo Tibi gratuler, D. O. M. precatus,
ut studia Tua conatusque omnes porro Tibi,
Nobilissimæ familiæ Tuæ ac Reipublicæ quam
felicissimos esse sinat. Vale. Dabam Trajecti
propter Viadrum XIII. Martii, MDCXXXIII.

NOBILISSIMO CONSULTISSIMO ac DOCTISSIMO

DOMINO ENGELKEN,

AMICO SUO ESTUMATISSIMO

S. P. D.

JOHANNES FRIDERICUS POLAC,

J. U. D. & Prof. Jur. Extraord.

Ab

AB eo potissimum tempore, quo Tua amicitia uti, Tuasque virtutes interius cognoscere mihi licuit, Amice æstumatissime; dubius sæpe ac anceps fui, utrum magis præclaram mentis indolem, an præstantissimas, quas Tibi tanto labore acquisivisti doctrinas, an singularem Tuam humanitatem, qua studia Tua commendare soles, satis admirari inciperem. Ita enim his omnibus Te mirum in modum videmus exornatum, ut, quod alias vix multis concessum, id Tu solis jure quasi proprio possidere videaris. Habuit jam Tua gens Viros ingenio doctrinaque claros, quorum ad exemplar mores Tuos componere, eorumque virtutes imitari vel superare laudabili conatu didicisti. Nunc adhuc restat, ut & metam dignaque meritorum præmia, quod certe prævideo, pari aut longe majori felicitate obtineas ac brevi consequaris. Nec enit vana hæc mea, quam de Te concepi spes, rarum enim est exemplum, quod tamen in Te admiramur, natura & arte simul valere, his inprimis temporibus, ubi plerique corpus, pauci ingenium digne satis exercent, ingensque deprehenditur circa artes bonas solitudo. Eo confidentius ergo optima quæque auguror, quo luculentius extat Tuæ pereximia eruditionis specimen, quod

quod de *Eminentioribus Ducatus Ducumque
Lotharingia prerogativis* jam edidisti. Sane
si quod est prætium virtutis, imò si magnum
statuitur illis, qui de singulorum jure ejusque
conservatione bene merentur, quid quæso &
quale Tibi manebit, qui excellentes animi Tui
dotes, juribus Celsissimorum Principum im-
pendis, à quorum salute ipsa publica salus pen-
dere videtur. Deus, quem supplex veneror,
Tuis porrò annuat coeptis, sic nunquam mihi
derit occasio, meum Tibi devinctissimum
animum uberius sæpiusque declarandi. Vale &
ubicunque locorum nos fata forte trahunt, re-
cordare nostræ amicitia. Dabam Francofurti
cis Viadrum die XIX. Martii M.D.CC.XXXII.

AD

AD BENEVOLVM LECTOREM.

Quum Dissertatio hæc intra paucos dies scripta pa-
riter ac typis expressa sit, fieri non potuit, quin
sphalmata quædam passim irreperent, quæ, licet le-
uia videantur, notasse tamen atque emendasse iu-
uabit.

- §. IV. p. 7. lin. 9. pro *ignarit* lege: *ignari*.
§. VI. p. 12. lin. 6. pro *haraditate* lege: *bereditate*.
ibid. lin. 22. pro *transfigurauerat* lege: *transfigurauerat*.
§. IX. p. 17. lin. 16. item not. o. pro *Brauuilere* lege
Brunuilere.
§. XI. p. 20. lin. 13. pro *Dactorum* lege: *Dultorum*.
§. XII. p. 23. lin. 3. pro *archinipincerna* lege: *archipincerna*.
§. XIII. p. 23. lin. 13. pro *Routgerus* lege: *Ruotgerus*.
p. 24. lin. 4. pro *Routgerum* lege: *Ruotgerum*.
p. 29. not. a. pro *Reichis* lege: *Reichs*.
§. XIX. p. 30. lin. 5. pro *Concellarius* lege: *Cancellarius*.
ib. lin. 7. pro *reccgnoscere* lege: *recognoscere*.
§. XX. p. 31. lin. 5. pro *ferint* lege: *sint*.
§. XXII. p. 32. lin. 6. pro *iuur* lege: *illud*.
§. XXIII. p. 33. lin. 11. pro *Lotharingia* lege: *Lotharing*.

155495

ULB Halle 3
002 681 323

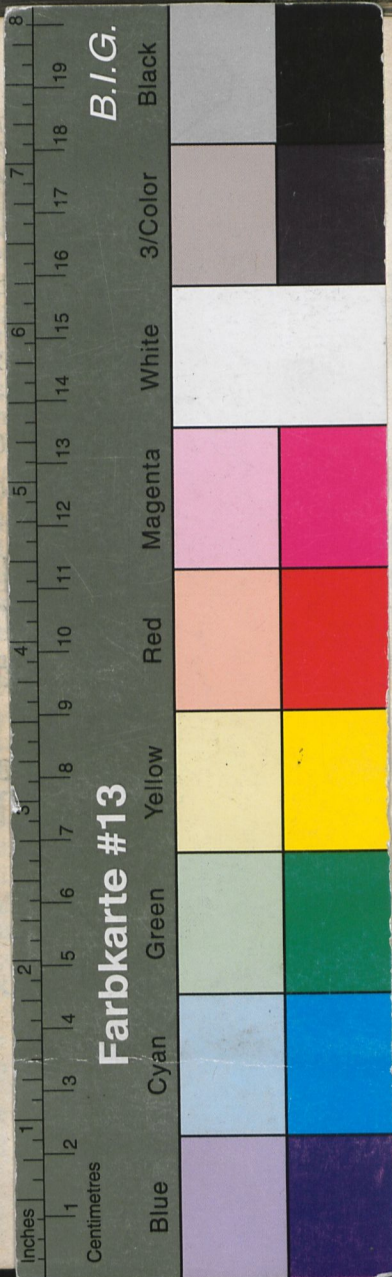
TA-OC

VD18

VD17

2
25

D. B. V.
DE

**EMINENTIORIBVS DV-
CATVS DVCVMQVE LO-
THARINGIAE PRAE-
ROGATIVIS**

DISSERTATIO IVRIS PVBLICI

SERENISSIMO AC CELSISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,
D O M I N O

FRANCISCO STEPHANO,
DUCI LOTHARINGIAE, MARCHISO, DVCI CALA-
BRIAE, BARRI, ET GELDRIAE, MARCHIONI PONTAMV-
SONI ET NOMENII, COMITI PROVINCIAE, VALDE-
MONTII, BLAMONTII, ZVTPHANIAE, SAHR-
VERDAE ET SALMIAE.

PRINCIPI LONGE CLEMENTISSIMO, CONSECRATA,

ET
PRAESIDE

RECTORE MAGNIFICO,

IO. GOTTL. HEINECCIO, IC.

REG. MAI. PRVSS. CONSILIAR. INT. ET
PROF. P. ORD.

PATRONO AC PRAECEPTORE SVO, OMNI PIETATE ET
OBSERVANTIA COLENDO,

IN ILLVSTRI VIADRINA
D. MARTII MDCCXXXII.

H. L. Q. C.

PVBLICAE DISQVISIONI PROPOSITA

CHRISTIANO HENRICO ENGELKEN, J. V. C.

FRANCOF. AD VIADR. Typis SIGISMUNDI GABRIEL. ALEX.